

Pohjois-Savon hyvinvointialueen korkoriskipolitiikka, muutokset

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Pitkäaikaisen lainan ottaminen suunnitellaan talousarvion valmistelun osana ja sen tulee olla lainanottovaltuuden kanssa ristiriidaton. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialuejohtaja päättää pitkäaikaisen lainan ottamisesta valtuuston päättämän talousarvion puitteissa. Pitkäaikaiset lainat tulee olla kilpailutettuja.

Korkoriskin hallinnan tavoitteet ja rajaukset

Korkoriskipolitiikka linjaa korkoriskin hallinnan periaatteet koko hyvinvointialueen tasolla.

Korollisen velan osalta riskiä hallitaan ensisijaisesti korkovirtariskin näkökulmasta. **Korkovirtariski syntyy velan koron vaihdellessa. Riski on sitä suurempi, mitä lyhyemmän ajan kuluttua korkoa tarkistetaan.** Velan ja muussa muodossa hankittavan korollisen rahoituksen määrän ohella keskeisin korkoriskiasemaan vaikuttava tekijä on velkojen koronmääräytymisperusteet (ovatko velat kiinteä- vai vaihtuvakorkoisia ja mihin markkinakorkoihin vaihtuvat korot on sidottu). Efektiivisiä koronmääräytymisperusteita voidaan muuttaa johdannaissuojauksilla.

Hyvinvointialueen korkoriskin hallinnan tavoitteena on:

- varmistaa, että hyvinvointialueella on riittävästi aikaa sopeuttaa toimintaa ennen kuin markkinakorkojen nousu vaikuttaa korkokustannuksiin
- minimoida vieraan pääoman kustannukset pitkällä aikavälillä
- **40 – 80 % suojausasteella pyritään hyötymään alhaisista koroista ja välttämään korkeiden korkojen täysimääräinen vaikutus korkokuluihin**
- edesauttaa tuloslaskelman ennustettavuutta ja sitä kautta edelleen toiminnan suunnittelua

Korkoriskiä tarkastellaan 5-10 vuoden ennustetulle korolliselle velkamäärälle. Velan määrää tulevaisuudessa arvioidaan parhaan käytettävissä olevan tiedon valossa huomioiden mm. rahoituksen, investointien ja toiminnan rahavirrat.

Korkosuojaukset

Korkosuojaus käsitteenä viittaa siihen, että korkojen muutoksen vaikutus yksittäiseen lainaan tai lainasalkkuun on ~~eliminoitu~~ **minimoitu** joko ottamalla laina kiinteäkorkoisena ja/tai käyttämällä jotakin korkoinstrumenttia, joka joko kiinnittää koron tietylle tasolle tietyksi ajaksi tai rajaa maksettavan koron tietylle maksimitasolle **tai alentaa maksettavaa korkokassavirtaa.**

Suojausaste kuvaa kiinteään korkoon **(koko laina-ajan mittainen suoja) tai pitkään viitekorkoon (esim. 5 – 10 vuoden SWOP korko)** sidottujen velkojen suhdetta kaikkiin korollisiin velkoihin. Hyvinvointialueen ottamien lainojen suojausasteen vaihteluväli on 40 - 80 %. Suojausaste voi **hetkellisesti väliaikaisesti** laskea alle tai nousta yli ~~riskilimitin~~ **vaihteluvälin**. Huomioitavaa on, että hyvin korkean suojauksen ollessa voimassa, hyvinvointialue ei yleisen korkotason laskiessa hyödy alhaisemmista korkokuluista. **Optimaalisen suojauksen ajankohdan määrittäminen on mahdotonta, minkä vuoksi suojausten ajallinen hajauttaminen on perusteltua.**

Korkoriskienhallintaa voidaan harjoittaa seuraavilla tuotteilla tai yhdistelemällä seuraavia tuotteita:

- Kiinteä korko
- Pitkä viitekorko
- Vaihtuva korko
- Korkojohdannaiset
 - o Koronvaihtosopimus
 - o Korkokatto
 - o Korkolattia
 - o Ko. johdannaiset myös tulevaisuudessa alkavilla sopimuksilla (ns. forward start)
 - o Optioilla

Korkosuojaus voidaan toteuttaa markkinatilanteen mukaan etupainoisesti. Etupainoiset korkosuojausratkaisut ovat mahdollisia, kun tiedetään riittävällä tarkkuudella hyvinvointialueen lainatarpeen kehittyminen.

Korkoriskin hallinnan käsitteet

Korkoriskinhallinnassa salkku jaetaan suojattuun ja ei suojattuun positioon. Korkoriskiä voidaan hallita hajauttamalla lainat eri korkosidonnaisuuksiin tai käyttämällä erillisiä korkojohdannaisia, joilla voidaan mm.

- vaihtaa luoton korkosidonnaisuutta (koronvaihtosopimukset)
- rajata luoton maksimi- ja/tai minimikorko (korkokatto- ja/tai -lattiasopimukset)
- vaikuttaa korkokustannuksiin ja korkoriskiin (strukturoidut koronvaihtosopimukset/ optiorakenteet)

Johdannaissopimuksia voidaan käyttää esimerkiksi olemassa olevan lainasalkun tai yksittäisen lainan korkoprofiilin muuttamiseen ilman lainaehtojen neuvottelemista uudelleen. Johdannaissopimus on yleensä alkuperäisestä lainasta täysin erillinen sopimus eikä vaadi lainantajan hyväksyntää.

Sopimuskumppanit ja vastapuoliriski

Lainarakenteiden ja johdannaisinstrumenttien lisäksi korkosuojausoperaatioiden hajauttaminen eri rahoituslaitoksiin on keino pienentää vastapuoliriskiä. Johdannaisten tekeminen edellyttää johdannaissopimusta.

Korkosuojausten ja korkojohdannaisten pääperiaatteet

- pitkäaikaiset lainat otetaan joko pitkällä korkosidonnaisuudella, kiinteäkorkoisina koko laina-ajalle tai vaihtuvakorkoisina.
- korkosuojaukset toteutetaan pääsääntöisesti joko yksittäisen lainan suojauksena tai ns. portfolio- eli lainasalkkusuojauksena
- korkoriskiä vastaan suojaudutaan edellä mainituilla korkosuojausinstrumenteilla, joihin ei sisälly ennalta määrittämätöntä (rajoittamatonta) korkoriskiä
- korkosuojausten tekeminen on perusteltua, mikäli suojausten avulla saavutetaan hyvinvointialueen kannalta kohtuullinen/siedettävä korkokustannus suhteessa riskiin (korot nousevat tai laskevat) tuleville vuosille hyödyntäen kulloistakin markkinatilannetta.

- suojattaviin lainoihin lasketaan hyvinvointialueen ulkoiset korolliset pankkilainat sekä riittävällä varmuudella tiedossa olevat tulevaisuudessa nostettavat lainat
- korkosuojausten maturiteetit hajautetaan ajallisesti suojauspolitiikan jatkuvuuden turvaamiseksi
- **korkosuoajat tehdään hajautetusti eri aikaan**
- Johdannaisia ei voida tehdä kaupankäyntitarkoituksessa
- Forward Start –johdannaisten tekeminen voidaan katsoa perustelluksi, jos tehtyjen investointipäätösten johdosta lainasalkun katsotaan kasvavan merkittävästi tulevina vuosina.
- korkosuojaustarkoitus toteutuu, kun hyvinvointialue sitoutuu johdannaissopimukseen, joka ainakin osittain kumoaa käyttäjän hyvinvointialueen kannalta epäedullisten korkojen muutosten aiheuttamat seuraukset. Tarkemmat sopimusehdot määrittelevät, suojaako koronvaihtosopimus täysin vai osittain korkoriskiltä. Osittainen suojaus on myös mahdollista ja yleistäkin.
- Suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset eivät ole spekulatiivisia, kun niiden markkina-arvon muutokset heijastavat korkomarkkinoita.
- Suojaustarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset heijastavat markkina-arvomuutoksissaan korkomarkkinoiden muutosta.
- Olemassa olevia johdannaisia voidaan muokata markkinatilanteen mukaan

Raportointi

Korkosuojauspolitiikan mukaisesti korkosuojaustilannetta seurataan säännöllisesti lainasalkkuanalyyysien ja niihin liittyvien herkkyyksianalyyysien avulla. Aluehallitukselle raportoidaan korkosuojauspolitiikan toteutumisesta vähintään kerran kolme kertaa vuodessa. Aluehallitus päättää korkoriskipolitiikan muutoksista. Hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen johtaja päättää korkoriskipolitiikan mukaisten johdannaissopimusten tekemisestä. Hyvinvointialuejohtaja voi päättää myös muista johdannaisten tekemiseen liittyvistä asiakirjoista kuten johdannaissyleissopimuksista. Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoitusriskit ja niihin vastaavat toimenpiteet dokumentoidaan hyvinvointialueen riskienhallintaohjelmaan.